

ÉPKO 2012 XVI. Nemzetközi Építéstudományi Konferencia

Már majdnem 15 éve minden év júniusában az építő- és építészmérnökök találkoznak egy tudományos konferencia keretében a Hargita aljában, Csíksomlyón. Az ÉPKO tradícióvá alakult az elmúlt másfél évtizedben, egy olyan találkozóra, ahol a szakma Kárpát-medencei képviselői megbeszélték a gondjaikat, feladataikat, a szakma jelenlegi és jövőbeni helyzetét. Nehéz helyzetben van az építőipar, nem azért, mert nem volna feladat, hanem azért, mert a nagy beruházások elmaradnak finanszírozás hiányában. Pedig Erdélyben nagyon sok tennivaló (építenivaló) volna. Gondjaink tehát vannak, és nem csak nekünk, Erdélyieknek, hanem a régió minden országának. Ezért jók ezek a találkozók, eszmecsere, hogy tanuljunk egymástól, a jó tapasztalatokat átvegyük és ne ismételjük meg a mások által elkövetett hibákat. Tanulhatunk egymástól, kapcsolatot tudunk teremteni, barátságoknak tesszük le az alapját.

Ennek jegyében bontakozott ki a XVI. találkozónk is, melynek pénteki kirándulásán, Kászonalitizen, a régi és az új résztvevők baráti hangulatban ismerkedhettek, megbeszélhették az elmúlt év tapasztalatait, összekovácsolódhattak. A gyalog megtett séta alkalmával a kirándulók betekintést nyerhettek Székelyföld eme jellegzetes vidékének néhány építészeti és kulturális intézményébe, így megtekintették a helyi templomot és kápolnát, egy több mint kétszáz éves parasztházat, egy hagyományos falusi használati és dísz tárggyakkal berendezett falumúzeumot, valamint a jelenleg a Dévai Szent Ferenc Alapítvány gondozásában álló Balácsi kúriát. András Ignác és T. Kovács Áron helytörténeti és népi építészeti vonatkozású előadásai lehetővé tették Kászonalitiz hagyományaiban és múltjában való további elmélyülést. A hagyományos téglát gyártó családi vállalkozás megtekintése, a Nyerges-tetőn tett tiszteletadás, valamint a Mikó várnál tett rövid megálló volt a kirándulás záróakkordja.

Dr. Köllő Gábor
EMT elnök,
az EMT Építéstudományi
Szakosztályának elnöke

(folytatás a harmadik oldalon)

XIII. Földmérő Találkozó

Kolozsvár, 2012. május 10-13.

A Földmérő Szakosztály (F.Sz.) a már hagyományosnak elismert éves rendezvényét, a XIII. Földmérő Találkozót nyolc év elteltével ismét Kolozsváron, e több mint ezer éves magyar történelmi hagyatékot birtokló városunkban tartotta május 10-13. között. Ez alkalommal is tapasztalhattuk a jó szervezés által létrehozott körülményeket, amelyek elismert és értékelt háttérrel biztosították a találkozónkon a szakma időszerű kérdéseit feszegető tudományos és a lazítást, kikapcsolódást megcélzó, egy-egy napot kitöltő tevékenységeknek.

A fenntartható kompetencia alapú szakmai fejlődés a jelen és jövő elengedhetetlen követelménye. A szakmánkat érintő korszerű ismeretek átvétele, a technológiai fejlesztések megvalósítása az erdélyi magyar földmérők számára nagy kihívás, amelyet figyelembe véve választottuk a XIII. Földmérő Találkozó röviden megfogalmazott témáját: „MŰSZAKI INFORMATIKAI FEJLŐDÉS – SZAKMAI FELKÉSZÜLTÉG – PIACORIENTÁLT TUDÁS”, amely kapcsán három kérdéskört jártunk körül:

- *A műszaki informatikai fejlődés szakmánkra vonatkozó hatásai;*
- *a felszereltség és a szakmai felkészültség modernizálódása;*
- *Szakmai sikereink előfeltétele a piacorientált tudás;*
- *Elért eredményeink.*

Az előző találkozónkon alkalmazott és sikeresnek tartott eseményrendet ezúttal is alkalmaztuk: csütörtökön az érkezés, pénteken a tudományos konferencia, szombaton a szakmai kirándulás, vasárnap pedig a hazautazás volt napirenden.

Vendégeink május 10-én, csütörtökön délutántól folyamatosan érkeztek, fogadásuk és regisztrálásuk a SPORT Hotel előcsarnokában zökkenőmentesen zajlott. A 120 tisztelt résztvevő (57 anyaországi és 63 erdélyi) elszállásolását a SPORT Hotel és a NAPOCA Hotel biztosította. Az utazás utáni lazítást a SPORT Hotel éttermében vacsorával kezdtük, ahol kellemes körülmények közt ismét örvendezhettünk a viszontlátásnak.

Találkozónk második napja, péntek, május 11-e, a tudományé volt. A NAPOCA Hotel konferencia központja szakmai fórumunk számára előkészített terme jó körülményeket biztosított tudományos rendezvényünk lebonyolításához.

A konferenciát a dr. László Attila, dr. Ádám József, dr. Köllő Gábor, dr. Mélykúti Gábor, dr. Siki Zoltán, Zsilvölgyi Csaba és dr. Ferencz József összetételű elnökség nyitotta meg. Az EMT F.Sz. vezetőségének nevében a F.Sz. elnöke, dr. Ferencz József köszöntötte a tisztelt résztvevőket és megnyitotta a XIII. Földmérő Találkozó munkálatait. Kiemelten köszöntötte a találkozót jelenlétükkel megtisztelő dr. László Attilát, Kolozsvár alpolgármesterét, dr. Ádám József akadémikust, az MFTTT elnökét, dr. Köllő Gábort az EMT elnökét, dr. Mélykúti Gábort, a Nyugat-Magyarországi Egyetem, Geoinformatikai Kar dékánját, Reményi Györgyöt, a magyarországi Vidékfejlesztési Minisztérium képviselőjét, Zsilvölgyi Csabát, a FÖMI főigazgatója helyettesét, Remsei Andrást, az NKP igazgatóját, dr. Siki Zoltánt, a GITA képviselőjét, dr. Hodobay-Böröcz Andrást, a GEODÉZIA és KARTOGRAFIA olvasószerkesztőjét, találkozóink fotóriporterét, valamint Lengyel Ferencet és Budaházy Endre Lászlót, az erdélyi magyar földmérők elismert, nyugállományban lévő megyei földhivatalok vezetőit.

Dr. Ferencz József,
az EMT Földmérő Szakosztályának elnöke

(folytatás a harmadik oldalon)

EMT-KONFERENCIÁK

V. Tudomány- és Ipartörténeti Konferencia

Nagyvárad
2012. június 21-24.

Az immár ötödik alkalommal megszervezett Tudomány- és Ipartörténeti Konferencia színhelye a nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetem volt. A magyar nyelvű konferencián az eddigiekhez hasonlóan magyarországi és németországi résztvevők is voltak. Az előadások négy szekcióban hangzottak el: matematikatörténet, alkalmazott tudományok, ipar- és technikatörténet, valamint természettudomány-történet.

A konferencia meghívott, tiszteletbeli előadója, Vitális György a selmecbányai Bányászati és Erdészeti Akadémia, illetve Főiskola tanárainak erdélyi tanulmányairól tartott színes előadást.

Matematikatörténetből négy előadás hangzott el: a lineáris algebra kezdetei az erdélyi oktatásban (Oláh-Gál Róbert), leltári érdekességek Egerváry Jenő matematikus életrajzához (Szabó Péter Gábor), a két Bolyai anyai felmenői (Bandi Árpád) és matematikatörténet a Wikipédia segítségével (Kása Zoltán) témakörökben.

Az alkalmazott tudományokban Emödi András a bihari erdőfelmérések történetéhez hozott újabb adatokat, Holló Csaba Jedlik Ányos szerény magyar tudós nagyszerű találmányairól beszélt, Rusz Otília pedig a székelyföldi meteorológiai állomásokat vette számba a XIX. századtól napjainkig.

Az ipar- és technikatörténet előadói Pilsitz Martin és Makai Zoltán voltak. Pilsitz Martin a budapesti gyárépületek egyik tervezési elvéről, a funkcionálisizmusról értekezett. Makai Zoltán az Almaszeg és környéke bányászatáról, valamint a Bihar megyei kőolajkitermeléséről tartott előadást.

Máthé Enikő az erdélyi magyar kémia tudományvádlásáról, Wanek Ferenc egy Koch Antal-tanítvány, Tóth Mihály életútjáról, Vallasek István pedig Oláh György Nobel-díjas vegyészről értekezett.

A konferencia záró előadását Kovács Győző tartotta 2012 két nevezetes számítástechnikai évfordulójáról: 60 éves az IAS számítógép, és 100 éve született Alan Turing, az elméleti informatika egyik atyja.

A konferencia elmaradhatatlan része a szokásos egynapos kirándulás a környékre. Ez most a következő helységeket érintette: Mezötelegd, Alsólugas, az Élesd melletti Sólomkőpestes, Feketeerdő, Bodonos, Felsőderma, Szarkó-fürdő (ebéddel), Szentjobb, Székelyhid, Bihar (földvár), Sítér. Az érdekes és hasznos kiránduláshoz Wanek Ferenc alaposan összeállított, nyomtatott kirándulásvetítőt írt, amelyet minden résztvevő megkapott. Ugyanakkor szóban is rengeteg érdekfeszítő, elgondolkasztó információt kaptunk tőle, a kirándulás "idegenvezetőjétől", amelyet Makai Zoltán egészített ki helyi ismeretekkel.

Új ismeretekkel, élményekkel gazdagodva hagytuk el Szent László városát. Wanek Ferenc konferencia beköszöntő írásának egyik hasonlatával élve elmondhatjuk, hogy sok-sok apró értékcsészéből sikerült összeállítanunk az „edény” egy kis részét. Jövőre Szatmárnémetiben találkozunk!

Dr. Kása Zoltán

az EMT Tudománytörténeti Szakosztályának társelnöke

XIII. ENELKO – Energetika-Elektrotechnika és XXII. SzámOkt – Számítástechnika és Oktatás Multi-Konferencia

az EMT Energetika-Elektrotechnika és Számítástechnika Szakosztályainak közös szervezésében

Időpont: 2012. október 11-14.

Helyszín: Gyulafehérvár, Római Katolikus Hittudományi Főiskola

Program:

- október 11., csütörtök: érkezés, regisztráció
- október 12., péntek: egész napos kirándulás: a gyulafehérvári érseki székesegyház és a Batthyáneum könyvtár megtekintése – Torockó – Enyed (ebéd, a városközpont megtekintése, borkóstoló) – Gyulafehérvár
- október 13., szombat:
  - délelőtt plenáris előadások,
  - délután szekció előadások
  - este állófogadás
- október 14., vasárnap: hazautazás

Tematika – SzámOkt:

- Számítástechnika és oktatás
- Algoritmika és programozás
- Képfeldolgozás és mesterséges intelligencia
- Informatikai alkalmazások
- Irányítástechnika, mérés- és mérőtechnikák
- Elosztott és párhuzamos rendszerek
- Hálózati kommunikáció és Internet
- Gazdasági informatika

Tematika – ENELKO:

- Villamos- és hőenergia környezetbarát termelése, szállítása és elosztása
- Környezetbarát és takarékos energiaátalakítás
- Informatika az energetikában
- Takarékos energiafelhasználás
- Az automatizálás szerepe a villamos szennyeződések csökkentésében
- Hálózatbarát áramirányító hajtások

Bővebb információk az EMT kolozsvári titkárságán:

+40-264-590825, 594042, illetve a konferenciák honlapján: <http://enelko.emt.ro/> és <http://szamokt.emt.ro/>.

XVIII. Nemzetközi Vegyészkonferencia

2012. november 22-25., Félixfürdő

Helyszín:

Hotel TERMAL, Félixfürdő

Szervezők:

Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT),
Kémia Szakosztály;
Babeş-Bolyai Tudományegyetem,
Magyar Kémia és Vegyész-mérnöki Intézet

Témakörök:

alkalmazott kémia, analitikai kémia, biokémia, fizikai kémia, gyógyszerkémia, környezeti kémia, műanyag és gumiipari kémia, szerves kémia, szervetlen kémia, oktatás-módszertan.

A konferencia előzetes programja:

november 22., csütörtök

- érkezés, elszállásolás

november 23., péntek

- plenáris előadások
- doktorandusz plénum
- poszterek megtekintése

november 24., szombat

- szekció-előadások
- diák-poszterek bemutatása
- nagyváradi városnézés

Előadók, résztvevők jelentkezését várjuk 2012. október 1-ig!

Bővebb információk, jelentkezési lapok a konferencia honlapján találhatóak: <http://chem.emt.ro/>.

EMT-KONFERENCIÁK

(folytatás az első oldalról)

XIII. Földmérő Találkozó

Kolozsvár alpolgármestere köszöntötte a konferencia résztvevőit, kihangsúlyozva az önkormányzat érdeklődését és elismerését szakmánk tevékenysége iránt, majd kiemelte a magyar szakemberek e találkozójának fontosságát és sikeres konferenciát és eredményes, jövőbeni jó munkát kívánt a földmérőknek. Ezután *dr. Köllő Gábor* köszöntője következett, kihangsúlyozva az EMT és a F.Sz. eredményes tevékenységének és az intézményesített szakmai együttműködés jövőbeni bővítésének fontosságát. A továbbiakban *dr. Ádám József* baráti köszöntőjére került sor, megemlítve napjaink szakmai kihívásait, a fejlődés főbb irányait és a piac várható igényeit, kiemelve az MFTTT és az EMT F.Sz. közötti, hagyományosan jó együttműködést és annak jövőbeni távlatait.

A tudományos konferencia hivatalos megnyitása után elkezdődött a délelőtti első ülészak, amelynek elnöki teendőit *dr. Ferencz József* látta el. A konferencia „MŰSZAKI INFORMATIKAI FEJLŐDÉS – SZAKMAI FELKÉSZÜLTÉG – PIACORIENTÁLT TUDÁS” témájához konkrétan kapcsolódó kérdéskört érintő előadások sorát *dr. Ádám József* akadémikus „150 éves a Nemzetközi Geodéziai Szövetség” című, nagy horderejű, naprakész információkat tartalmazó előadása nyitotta meg, amelyet „A műszaki informatikai fejlődés szakmáinkra vonatkozó hatásai: a felszereltség és a szakmai felkészültség modernizálódása” tematika kérdésköreit boncolgató 5 érdekes előadás követe.

A délelőtti második ülészak levezető elnöki teendőit *dr. Mélykúti Gábor*, a soproni Nyugat-Magyarországi Egyetem Geoinformatikai Kar dékánja látta el. Az elhangzott 5 előadás a „Szakmai sikereink előfeltétele a piacorientált tudás” témakör területén megfogalmazott véleményekkel keltette fel a hallgatóság figyelmét és vívta ki elismerését.

A délutáni ülészak első levezető elnöke *Márton Huba* volt, aki első alkalommal kifogástalanul látva el ezt a feladatot: sorra felkérte az előadókat előadásaik megtartására, majd értékelte és megköszönte azokat. Az elhangzott 6 értékes és érdekes előadás az „Elért eredményeink.” területén az anyaországi és erdélyi szakemberek által elért eredményekkel ismertette meg a hallgatókat, melyet a délutáni második ülészak követett, melynek levezető elnöke *dr. Siki Zoltán* a programban rögzített sorrendben kérte fel az előadókat előadásaik megtartására. Az elhangzott 6 előadás az előző ülészak folytatásaként szintén az „Elért eredményeink.” területén bizonyította műszaki informatikai fejlődés és szakmai felkészültség összekapcsolódásának pozitív hatásait.

Rövid szünet után *dr. Ferencz József*, konferencia elnök értékelte a találkozó munkálatait, kiemelve a tényt, hogy a délelőtti „telt házas” ülészakokhoz hasonlóan a délutániakon is hasonló számban kitaró résztvevők végig figyelemmel kísérték az elhangzott előadásokat. A résztvevők száma az elmúlt évekhez viszonyítva csökkent, (57 anyaországi, 63 erdélyi) az előadások száma viszont nőtt (23). A konferencián elhangzott 23, a megadott tematikához kapcsolódó előadás közül 18 anyaországi és 5 erdélyi szerző műve. Ezután megköszönte az előadások szerzőinek és előadójának munkáját, valamint a résztvevők együttműködését, kitartását, majd kiemelten megköszönte a kolozsvári szervezők eredményes munkáját. Az esti díszvacsorához mindenkinek jó szórakozást, a szombati szakmai kiránduláshoz pedig jó utazást és kellemes kikapcsolódást kívánva bejelentette a találkozó tudományos munkálatainak befejezését.

A konferencia utáni, hagyományos esti díszvacsorát a SPORT Hotel éttermében rendeztük, barátságos, mindenki által elismert, jó hangulatot és szórakozást biztosító körülmények között. A terített asztalok, figyelmes, gyors és szakszerű felszolgálás, minőségi italok képezték a jó hangulat előfeltételeit. Bevezetőként *dr. Ferencz József* és *Pap Tünde* köszöntötték a díszvacsorán megjelenteket, kellemes estét és jó szórakozást kívántak a jelenlévőknek és kezdetét

vette a szórakozás, amit a kolozsvári *Passegio* reneszánsz táncegyüttes színvonalas középkori táncműsora tett emlékezetessé.

Szombaton, május 12-én a már hagyományos szakmai kiránduláson vettünk részt. Ezúttal a választott zóna Kalotaszeg vidéke a Kolozsvár–Magyargyerőmonostor–Magyarvalkó–Bánffyhunad–Béles–Tárnica tó–Gyalu–Kolozsvár útvonalon. Ezzel a kirándulással Kalotaszeg vidéke kibővítette a találkozóink alkalmával bejárt erdélyi tájak listáját. Estére új élményekkel gazdagodva értünk vissza szálláshelyeinkre.

Találkozóinkat értékelve elmondhatjuk, hogy ismét egy sikeres földmérő rendezvényen vettünk részt, ahol konkrét szakmai helyzetismertetések és eredményeket bemutató tartalmas előadásokat hallgathattunk és a szakmai kirándulással egybekötve hasznos napokat töltöttünk együtt. E megállapítás alátámasztásaként idézem a következőket, a dr. Ádám József akadémikus, az MFTTT elnökének június 4-én küldött leveléből:

„Tisztelt Elnök Úr, Kedves József!

Több hét távlatából szeretném még egyszer megköszönni a XIII. Földmérő Találkozó megrendezését, amely eredményes és sikeres volt; a kitűzött célokat, amelyeket a kötet bevezetőjében írtál, teljes egészében teljesítette. Sok szép emlékek jöttek haza.”

A GEODÉZIA ÉS KARTOGRAFIA 2012/5-6. számában *Hodobay-Böröcz András*: Az EMT XIII. Földmérő Találkozója címmel tudósításából:

„A XIII. Földmérő Találkozón elhangzott előadások szakmailag kifogástalanok voltak, a résztvevők hasznos információkat cseréltek, barátságok születtek. Köszönetet mondunk erdélyi kollégáinknak a szervezésért, a kedves fogadtatásért.”

Megállapíthatom, hogy ez alkalommal is érezhető volt az erdélyi szakembereink közösségépítő szándékainak megnyilvánulása, rendezvényünk anyagi támogatása útján. Ezúton köszönetet mondok nekik, név szerint említve őket: Syntax Kft., Nagykároly; MASTER CAD Kft., Nagyvárad

F.J.

(folytatás az első oldalról)

ÉPKO 2012 XVI. Nemzetközi Építéstudományi Konferencia

A szombat délelőtti programot hét plenáris előadó tette változatosá; akiknek előadásai megannyi aktuális problémát érintettek árvízvédelem, restauráció, betonépítés és más témakörökben. A délutáni szekciók a hagyományos témakörökben bontakoztak ki: Acélszerkezetek – Vasbetonszerkezetek – Vízépítés és vízgazdálkodás, Vasútépítés – Útépítés, Lakásépítés – Építészeti, Épületgépészet – Környezetvédelem, Építéstechnológia, építésszervezés, melyek keretén belül több mint 50 előadás hangzott el.

A közel kétszáz érdeklődő jelenléte azt bizonyítja, hogy rendezvényünk fontos, szükség van rá, és az építő szakmában munkálkodó belföldi és külföldi szakemberek számára továbbra is egy referencia pont. Szeretném, ha ezekben a (gazdaságilag) nehéz időkben az ÉPKO továbbra is az maradna, ami eddig volt, az EMT egyik legsikeresebb rendezvénye. Ez azonban csak rajtunk múlik.

K.G.

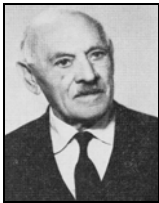
SZAKOSZTÁLYI HÍREK

Tudománytörténeti Szakosztály

Erdélyi tudománytörténeti évfordulók

2012. július–augusztus (földtan–bányászat)

NAGY Lajosról (Erdőd, 1921. december 25–1982. július 13. Kolozsvár) múlt év decemberében emlékeztünk meg, amikor születése 90. évfordulóját ünnepeltük (emlékkonferenciával). Most, július derekán, tragikus halála 30. évfordulója alkalmából hajthatunk főt emléke előtt.

BALOGH Ernő, a kolozsvári földtani oktatás legendás alakja. Kőröskisjenőn született, 1882. július 24-én. Szülővárosában, Nagyszalontán és Debrecenben végzett iskolái után 1901-ben iratkozott be a Kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem Matematika és Természettudományi Karára, ahol SZÁDECZKY-KARDOSS Gyula (1860–1935), akkori tanszékvezető professzor keze alatt formálódott szakemberré.

Tanulmányai végétével rövid ideig az EME ásványtani múzeumának öreként dolgozott. Közben, 1906-ban megvédte doktori disszertációját. 1907-től volt professzora tanársegédje lett. Karrierjét az I. világháború, majd a bécsi döntés megszakította. Frontszolgálatát és orosz hadifogsága után a két világháború közt középiskolai tanárként működött: rövid ideig Gyergyószentmiklóson, majd – bár református volt – Kolozsváron, a Katolikus Leánygimnáziumban, a Marianumban. 1940-ben került vissza a Ferenc József Tudományegyetemre, mint a Földtan Tanszék kinevezett professzora. A hatalomváltáskor óriási szerepe volt az új magyar egyetem, a későbbi Bolyai Tudományegyetem természettudományi (de különösen a földtani) oktatásának megszervezésében, vezetésében. Ásvány- és közettant tanított, jóval hetven évén túlig, az Egyetem erőszakos beolvasztásáig. Mint kutató, kezdetben a kristálytan területén dolgozott, de 1919 után, az egyetemi háttér elvesztésével olyan területre kényszerült, mely nem feltételezte a laboratóriumi felszerelést. Így lett barlangkutató, geomorfológus, és alkalmi (barlangi) öslénytanász. A barlangkutatásban azonban új utakat nyitott, a barlangok speciális ásványvilágát tanulmányozva. Egyben kitűnő fényképészként, magas művészi értékű, felbecsülhetetlen képi dokumentumokat hagyott az utókor számára. Szépirodalommal is próbálkozott. Harmincnál több tudományos dolgozata, tankönyvei, de leginkább, rendkívüli, helytálló pedagógusi magatartása kimagasló példaképpé tette nemcsak szűk tanítványi körében, de az egész erdélyi magyar társadalom szemében. DÁNÉ Tibor *A Kaján-tető kincse* című regényében állított emléket neki. 1969. július 11-én halt meg Kolozsvárt.

KERPELY Antal (Kürtös, 1837. február 5–1907. július 27. Selmecbánya) emlékét idéztük az idei első számunkban, amikor születése 175. évfordulóját ünnepelhetjük. Most van halála 105. évfordulója.

RUZITSKA Béla (Kolozsvár, 1867. augusztus 24.–1942. augusztus 2. Gyilkos-tó). Róla kevesen tudják, hogy nem csak kémikus volt, hanem a földtant is művelte. Az idén dupla évfordulós, mégpedig ugyanabban a hónapban. Előbb halálának 70. évfordulóján, majd születésének 145. évfordulóján tiszteleghetünk emléke előtt. Iskolái után a Ferenc József Tudományegyetem Természettudományi Karát végezte, amikor a földtan iránt mutatott nagyobb érdeklődést – minden bizonnyal KOCH Antal (1843–1927) hatására. Negyedéves hallgatóként Torockó vidékének földtanáról írt pályamunkája nyerte el a 100 forintos pályadíjat. Végzése után ugyan a vegytan területén működött, mivel ott nyíltott lehetősége egyetemi pályán maradni, ahol eljutott a professzori szintre (igaz, Trianon után kénytelen volt ő is, BALOGH Ernővel, a Marianum katedráján oktatni). De amikor csak alkalma volt, hajlott földtani témákat kutatni, vagy ahhoz kötődő vizsgálatokat végezni. Így, számos ásványvíz vegyelemzését végezte el és közölte, de a talajvizek kutatásáért is foglalkozott, sőt SZÁDECZKY-KARDOSS Gyula kristályos paláival foglalkozó munkájához, azok vegyelemzésével járult hozzá. Foglalkozott a kőolaj genézisének kérdéseivel is. Valószínű, turistasága is a földtan iránti elkötelezettségből fakadt. Volt az EKE elnöke, a 20. század elején CZÁRÁN Gyulával (lásd lennebb) járta a Bihar-hegységet. Halála is a földtanhoz kötötte. Egy geológiai kiránduláson, a Gyilkos-tó mellett, szakadékba zuhant.

GRÄNZENSTEIN Béla (Oravicabánya, 1847. augusztus 5–1913. január 9. Budapest). A bányászati sváb származású fiatal a bányászat titkait külföldön (Ausztria, Belgium) próbálta elsajátítani, de végül a selmecbányai Bányászati Akadémián végzett. Szakmai munkássága zömét a Magyar Pénzügyminisztériumban fejtette ki, mint bányászati és kohászati szakember, az államtitkári rangig jutva. Irodalmi munkássága inkább a vaskohászat felé hajlott.

BARTHA Sándor (Lugos, 1908. augusztus 29–1992. aug. 12. Kolozsvár) iskoláit szülővárosában végezte, az egyetemet pedig a Ferdinánd Tudományegyetemen, a két világháború között. Egy ideig földtani kutatóintézetben dolgozott, de elsősorban tanári, népművelői és tudomány népszerűsítő munkásságával szerzett érdemeket. Két éven át a Bolyai Tudományegyetemen TÖRÖK Zoltán (1893–1963) adjunktusa volt, de „klerikális magatartása” miatt, elbocsátották.

A második világháborúban elvesztett első felesége nyújtotta kapcsolatot révén, apósával (NYÁRÁDY Erazmus Gyulával [1881–1966]) együttműködött a *Tordahasadék* monográfia megírásánál. Tankönyveket (biológia, földrajz, földtan) fordított románból magyarra.

Michael Johannes ACKNER (Szászváros, 1782. január 25–1862. augusztus 13. Szenterszébet – ma Nagyszeben külvárosa) volt a 19. század első felének egyik legkiemelkedőbb erdélyi szász földtantudósa. Születése 230. évfordulóján tisztelgünk kiemelkedő egyénisége emléke előtt. Hosszas európai egyetemi tanulmányai után (mely alatt megfordult Wittenbergben, Göttingenben, Berlinben, Hamburg

ban, Párizsban és Rómában is) Nagyszebenben volt nyelv- és régészettanár. 1821-ben választották meg a szenterzsébeti plébániába papnak. Ettől kezdve itt élte le életét, de mint vidéki lutheránus pap, végig a tudomány szentelme minden szabad idejét. Ugyan elsősorban régészettel foglalkozott (ezen belül is, a római-kor emlékeinek feltárásában, a római feliratok gyűjtésében és értelmezésében játszott kimagasló szerepet), de megírta Erdély ásványainak első modern repertóriumát, jóval túlszárnyalva elődei színvonalát. Tanulmányozta a Déli-Kárpátok és az Erdélyi-medence földtanát is, foglalkozott a feleki gömbkövekkel s azok eredetével, elterjedésével; valamint szűkebb környezete kövületlelőhelyeivel (Oltszakadát, Dolmány, Kisdiszsnód és Szenterszébet). A szász tudománytörténet büszkén tekint rá, mint az Erdélyi [szász] Természettudományos Egyesület (*Siebenbürgisches Verein für Naturwissenschaften zu Hermannstadt*) egyik alapító tagjára.

CZÁRÁN Gyula (Seprős, 1847. augusztus 23–1906. január 8. Menyháza) ugyan elvégezte (40 éves kora után) a selmecbányai Bányászati Akadémiát, de sem bányászati, sem kimondottan földtani tevékenységet nem végzett (ha csak PETHŐ Gyulával (1848–1902) együtt-terepezéseit a Kodruhegységben nem tekintjük annak).

Am a Bihar-hegység feltárásával, barlangkutatásaival nagy szolgálatot tett a földtudományok korabeli művelőinek. Arad megyei szülőfalujában, Aradon, és Pozsonyban tanult, majd szülei óhaja szerint, Bécsbe utazott jogot tanulni. Egészségi és családi gondok miatt azonban ott hagyta, és hazament gazdálkodni apja helyébe. De nem erre vágyott, minden idejét, az örökölt vagyonnal együtt, turista szenvedélyére fordította. Végül ez vezette oda, hogy elvégezze a soproni akadémiát, mert úgy érezte, a szakmai tudást kamatoztatni tudja a havasok feltárásában. Ő tette járhatóvá a Csodavárat, a Galbina-szorost, a Szamosbázárt, Argyásza-katakombáit, de nagy érdemeket szerzett a révi Zichy-barlang, valamint a meziádi, róla elnevezett Czárán Gyula-csepkőbarlang feltárásában is. Emlékére, 2008-ban szobrot állítottak Nagyvárad egyik központi közterén.

W.F.

Megjelent
a **Historia Scientiarum**
2012/10. száma

DIÁKRENDEZVÉNYEK

Beszámoló

Öveges József Fizikaverseny

2012. május 18-20., Győr

Simon Ildikó fizikatanár (Zajzoni Rab István Középiskola, Négyfalu) kísértem el Nagy-Betegh Kázmér (János Zsigmond Unitárius Kollégium, Kolozsvár), Gábor Csaba (Báthory István Elméleti Liceum, Kolozsvár) és Miklós Botond (Zajzoni Rab István Középiskola, Négyfalu) nyolcadik osztályos tanulókat az Öveges József Fizikaverseny győri döntőjére.

Május 18-án indultunk és a hosszú utazás után másnapra megérkeztünk Győrbe. Az elszállásolás után részt vettünk a megnyitó ünnepségen, majd az ezután szervezett városlátogatáson és kulturális programokon. Május 19-én reggel kezdődött a verseny a diákoknak, ami több próbából állt. A verseny után nagyon érdekes kísérleti bemutatón vehettünk részt és megcsodálhattunk egy interaktív kísérleti központot, ahol mindenki kedvére szórakozhatott és kipróbálhatott minden kísérleti eszközt. Május 20-án reggel az eredményhirdetés után indultunk haza.

A diákok ügyesen versenyeztek és jól szórakoztak a különféle programokon.

Simon Ildikó

Zajzoni Rab István Középiskola, Négyfalu

Vermes Miklós Fizikaverseny

2012. június 18-21., Sopron

A Vermes Miklós Fizikaverseny erdélyi szakaszán elért 2. helyezésem által továbbjutottam a Sopronban megrendezett nemzetközi szakaszra.

Hosszú volt az út Sopronig, hiszen mi autóval mentünk Kolozsvárra és ott csatlakoztunk az erdélyi csoporthoz, majd a busszal még felvettük az Erdély nyugati részén élő versenyzőket is. Már többet ismertem közülük korábbi versenyekről, táborokból, de voltak olyanok is, akikkel először találkozhattam. Késő este érkeztünk meg Sopronba, lemaradtunk a vacsoráról, ezért a többiekkel elmentünk egy vendéglőbe. Éppen csak azt felejtettük el, hogy szóljunk a kísérőtanároknak, így vacsora után egy kis megbeszélés következett. Számunkra nagyon furcsa volt a korai lefekvés, más versenyekkel, táborokkal ellentétben itt fél 10-kor már lámpaoltás volt és 10-re vissza kellett érni a bentlakásba.

Másnap, reggeli után már az elméleti forduló következett. Olyan feladatokat kaptunk, amelyek leginkább a logikai gondolkodásunkat mérték fel. Több feladat is egy-egy az iskolában megoldott feladat egy nehezebb változata volt. Délután egy előadásra került sor a mechanika és elektromosságtan témakörökből. Ezután városnézés következett, ahol megtudtuk, hogy Sopron a leghűségesebb város, sőt álltunk a várkerületben és megnéztük a város jelentősebb épületeit. Városnézés után az erdélyi csoport többségével elmentünk fagyaltozni, velünk tartott még egy tatabányai lány is, akinek nagyon tetszett az erdélyiek humora, beszéde, életfelfogása.

Szerdán megkoszorúztuk Vermes Miklós szobrát, majd utána a gyakorlati fordulóval folytatódott a verseny. Egy elég bonyolult és nagy pontosságot igénylő mérés kellett elvégeznünk. Éreztem, hogy ez a forduló jobban sikerült mint az előző napi, de igazán csak akkor örülhettem, amikor elmondták a mérések végeredményét: csak egy ezredet tévedtem. Délután ismét fizikai kísérleteket láthattunk, de ezek már jóval egyszerűbbek voltak, könnyen érthetőek. Ehhez hasonló kísérleteket már többször láttam, de még mindig volt olyan, amelyik eredménye nagyon meglepett. Este került sor az eredményhirdetésre. Először a hőtán és elektromosságtan kategóriákat díjazták.

Székely Attila, IX. osztályos tanuló
Salamon Ernő Gimnázium,
Gyergyószentmiklós

(folytatás a következő oldalon)

Iryni János Kémiaaverseny

2012. május 11-13., Miskolc

Május közepén megrendezésre került az Iryni János Kémiaaverseny nemzetközi szakasza, melyen Erdélyből öt diák vett részt. Kis létszámunk ellenére sok szép eredménnyel és éremmel tértünk haza.

A döntő három napon át tartott, ezen a három napon mindnyájan nagyon jól éreztük magunkat, sok tapasztalatot gyűjtöttünk. Miskolcra, a döntő helyszínére, vonattal érkeztünk, majd tömegközlekedéssel eljutottunk a miskolci egyetemvárosba, ahol szívélyes fogadtatásban volt részünk. A bejelentkezés után elfoglaltuk helyeinket az egyetemi kollégium szállásán, majd részt vettünk az ünnepélyes megnyitón.

Másnap írásbeli fordulóval kezdődött a verseny, amit ez évben részben átalakítottak, mivel a felső tagozat nem kapott szeretlen, csak szervertélt. Én ennek személy szerint örültem, de volt akinek ez nem tetszett. Két nagy előadótérben írtuk, dolgoztuk ki a tételeket, amelyre három óránk volt. Ezt követően rövid szünet jött, majd a gyakorlati fordulóval folytatódott a nap. A gyakorlati forduló teljesen felszerelt egyetemi laboratóriumokban történt, gondosan előkészített felszerelések mellett. A feladat titrálás volt, de nem hagyományos, hanem úgynevezett kelatometriás. A második nap a szabadidős programok következtek. Többek között a miskolci majálison is voltunk, de az egyetemi bemutatón is részt vettünk. Az est fénypontja az eredményhirdetés volt. Büszkén mondhatjuk, hogy szép eredményeket értünk el, többek között egy bronzéremmel és egy nyolcadik hellyel tértünk haza.

Harmadik nap már jóval rövidebb volt, ami szóbeli fordulóval indult, majd a díjkiosztó ünnepséggel ért véget. Csapatunk két tagja részesült díjban.

A sok felkészülés meghozta eredményét, hiszen díjakkal és élményekkel teli indultunk el hazafelé egy összeszokott, jó hangulatú csapattal. „2012, Miskolc, Iryni János Kémiaaverseny, küldetés teljesítve”.

Az erdélyi csapat tagjai: Léva Norbert (Nagy Mózes Elméleti Liceum, Kézdivásárhely), Farkas-Páll Kristóf (Ady Endre Liceum, Nagyvárad), Dudás Ádám (Ady Endre Liceum, Nagyvárad), Curkó Árpád (Márton Áron Gimnázium, Csikszereida) és Domokos Kamilla (Nagy Mózes Elméleti Liceum, Kézdivásárhely). Kísérő tanárunk Bilibók Katalin volt a csikszereidei Márton Áron Gimnáziumból.

Farkas-Páll Kristóf
Ady Endre Liceum, Nagyvárad

FIRKA

Megjelent a FIRKA 2011/2012 – 6. száma

DIÁKRENDEZVÉNYEK

Beszámoló

(folytatás az előző oldalról)

Vermes Miklós Fizikaverseny

Nagyon érezhető volt az erdélyi csapat összetartása, ami több év alatt alakult ki: az erdélyi díjazottak hatalmas tapsot kaptak egymástól. Közben elérkezett a mechanika kategória díjazása is. Az osztálytársammal együtt izgultunk a helyezésekért, legfőképpen azért, hogy nehogy utolsók legyünk. Csak sorolták és sorolták a díjazottakat, de mi sehol se voltunk. Őt kiszóltatták 15. helyeztként, de engemet továbbra sem. Már-már azt hittem, hogy nem is szólítanak, amikor végre kihívtak: nagy örömmel konstatáltam az oklevélen a 4. helyezést, de ugyanakkor hatalmas meglepetés is volt, mert nem gondoltam, hogy ennyire elől lehetek. Egy kicsit több felkészüléssel talán egy dobogós helyezést is elérhettem volna, de összességében nagyon elégedett vagyok az elért eredménnyel.

Csütörtökön indultunk vissza. Egész napi utazás után éjjel érkezünk haza.

Úgy értékelem, hogy egy eredményes versenyen vagyunk túl, ahol új ismeretek alakultak ki, közelebb kerültünk a fizikához és sok élménnyel gazdagodtunk, ezért köszönet a Vermes Miklós Fizikaverseny szervezőinek.

Sz. A.

EMT TÁJÉKOZTATÓ

Szerkesztik: Horváth Erika, Pap Tünde
Pap Zsuzsa, Prokop Zoltán
Cím: Kolozsvár, 1989. december 21. sugárút
(Magyar u.) 116. sz.
Postacím: 400750 Cluj, O.P. 1, C.P. 140.
Tel./fax: 0264-590825; 0264-594042; 0744-783237
E-mail: emt@emt.ro
Honlap: http://www.emt.ro

Természetkutató Diáktábor 2012

Az idei természetkutató tábor ugyanolyan jó volt, mint az eddigiek, talán még jobb is, annak ellenére, hogy elég kevesen voltunk. (diákként ugyanis 12-en vettünk részt a táborban). Az, hogy kevesebben voltunk az idei táborban, mint az előzőekben, sokat segített abban, hogy minél hamarabb összekovácsolódjon a kis csapatunk, amely, mint ezután kiderült, nagyon okos, kedves, tudni vágyó fiatalokból állt. A jó csapatot viszont jó táborvezető kell vezesse, s a természetkutató táborok vezetőinél jobbakkal még nem találkoztam. (az EMT-sek, Simon Zsolt táborvezető, valamint a foglalkozásokat tartó tanárok).

A tábor az Algyógyi Keresztyén Ifjúsági Központban volt megszervezve, a vakáció kezdete után, június 25-30. között. A tábor helyszínére hétfő délután érkezünk.

Mint mindig, a tábor minden napján egy-egy természettudományi tárggyal foglalkoztunk. Az első nap fizika-nap volt. Kedden délelőtt érdekes fizika kísérleteket végeztünk a táborhely klubhelyiségében, délután pedig csapatépítő játékokat játszottunk, amelyeket Simon Zsolt táborvezető tanított nekünk. Este érdekes előadást hallgattunk meg a fényjelenségekről, majd sötétedés után csillagokat azonosítottunk be Cseh Gyopár tanármó és egy általa hozott műszer segítségével. A napot pedig, mint ahogy ezután minden napot, lugaró-partival zártuk.

Második nap, szerdán, biológiával foglalkoztunk. Délelőtt meglátogattuk a piski arborétumot, Wanek Feri bácsi vezetésével. Miközben végigsétáltunk a csodálatos „kertben”, Feri bácsi a fák eredetéről mesélt nekünk. Délután a ragyogó időhöz alkalmazkodva, elmentünk a híres algyógyi termál-strandra, ahol nagyon jól szórakoztunk.

Csütörtökön kirándulni mentünk az algyógy-környéki mészkő bányákhoz. A kirándulás a geológia-földrajz nap programja volt, habár a túra alatt sokat tanultunk az állatokról és növényekről is. Ezen kívül, út közben, részt lehetett venni egy „természetkutató” versenyen is, melynek lényege az volt, hogy ha találunk egy érdekes állatot vagy növényt, meg kellett határozni azt egy határozóból, s ezért egy pont járt. Az nyert, aki a legtöbb pontot gyűjtötte össze. A túrázás közben átmentünk egy erdőn, amely tele volt gombával, így hát szedtünk keserűgombát is. A hazauton meglátogattunk egy régi római-fürdőt, és egy gyönyörű vízesést, a szálláshelyünk kapuján pedig énekelve léptünk át.

Pénteken már kezdtük érezni, hogy nemsokára véget ér a tábor, de nem gondoltuk volna, ilyen gyorsan eltelik az idő. Délelőtt strandoltunk egy utolsót, habár nem sokunknak volt rá kedve. Nem lubicoltunk sokat, inkább napoztunk, kártyáztunk, fagyiztunk. Délután kémia foglalkozás volt Irsai Izabella tanármó vezetésével. Csapatversenyben mutattuk be, hogy mennyit is tudunk kémiából, több érdekes feladatot oldottunk meg, melyeknek kérdései szórakoztatóak és játékosak voltak, majd krémet állítottunk elő egy adott recept szerint.

Utolsó este pedig megrendeztük az év egyik legjobb buliját. S mint eddig minden este, most is, buli után a megszokott időben, a megszokott helyen, természetesen lugaróztunk egy utolsót.

Szombaton elérkezett az a nap, ami ugyan egyre közeledett, mégsem várta senki: a hazaindulás napja. Reggeli után volt egy rövid díjkiosztás, majd csoportkép, mely után rövidesen elindultunk hazafelé.

Nagyon hiányozni fognak a többiek, hiszen már annyira összezisztunk (már Természetkutató Tábor Facebook-csoportunk is van). Nagyon remélem, hogy a következő táborban újra fogunk találkozni, ezzel fenntartva a köztünk létrejött barátságot.

Biró Helga
Báthory István Elméleti Líceum,
Kolozsvár

Exp.

EMT
RO – 400750 Cluj
O.P. 1, C.P. 140